

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Analitinė apžvalga
25/12

2025-02-05

**Atsakomybė už viešosios tvarkos pažeidimus
kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse**

Šiame darbe pateikiama kai kuriose ES šalyse – Airijoje, Čekijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vengrijoje (taip pat Jungtinėje Karalystėje) – taikoma atsakomybė už viešosios tvarkos pažeidimus.

Lietuvoje Baudžiamasis kodeksas (toliau – BK) numato atsakomybę už viešosios tvarkos pažeidimą (284 str.). Ši veika apibrėžiama kaip nepagarbos aplinkiniams ar aplinkai demonstravimas, visuomenės rimties ar tvarkos trikdymas viešojoje vietoje įžūliu elgesiu, grasinimais, piktybiškai tyčiojantis arba vandališkais veiksmais. Šią veiką padaręs asmuo baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki 2 m. Lietuvoje už nusikaltimus gali būti skiriama nuo 15 iki 90 parų arešto bausmė (49 str. 3 d.). Laisvės apribojimo terminas gali būti nuo 3 mėn. iki 2 m., kuriuo teismas paprastai paskiria kaltinamajam intensyvią priežiūrą – nuteistojo buvimo vietos pagal nustatytą laiką kontrolę elektroninio stebėjimo priemonėmis (greta gali būti skiriami papildomi įpareigojimai) (48 str.). Pagal BK, viešosios tvarkos pažeidimas priskiriamas prie nesunkių nusikaltimų – pagal 11 straipsnio 3 dalį nesunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį numatyta didžiausia bausmė nevirsija 3 m. laisvės atėmimo. Pagal 47 straipsnį, už nesunkių nusikaltimų gali būti skiriama nuo 50 iki 2 000 MGL dydžio bauda (2 500 – 100 000 EUR).

Lietuvos Respublikos Administracinių nusižengimų kodeksas taip pat numato administracinę atsakomybę už nedidelį viešosios tvarkos pažeidimą (481 str.). Tokiu pažeidimu gali būti pripažįstami necenzūriniai žodžiai ar gestai viešosiose vietose, įžeidžiamas kibimas prie žmonių, kiti tyčiniai veiksmai, kuriais siekiama pažeisti viešąją tvarką ir žmonių rimtį. Ši veika užtraukia baudą nuo 30 iki 140 EUR. Jeigu pažeidimas padaromas pakartotinai – skiriama bauda nuo 140 iki 240 EUR. Už pakartotinį nusižengimą taip pat gali būti taikoma administracinio poveikio priemonė – įpareigojimas dalyvauti alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos, ankstyvosios intervencijos, sveikatos priežiūros, resocializacijos, bendravimo su vaikais tobulinimo, smurtinio elgesio keitimo ar kitose programose (kursuose). Už nedidelį viešosios tvarkos pažeidimą, padarytą viešojoje vietoje vykstančiame renginyje, gali būti skiriamas draudimas lankytis viešosiose vietose vykstančiuose renginiuose nuo 6 mėn. iki 2 m.

Taigi, Lietuvoje viešosios tvarkos pažeidimas gali būti kvalifikuojamas kaip nusikaltimas arba kaip administracinis nusižengimas, bet ne baudžiamasis nusižengimas (nusikalstama veika, už kurią gali būti skiriama su laisvės atėmimu nesusijusi sankcija, išskyrus areštą). Tai iš esmės skiriasi nuo Lenkijos reglamentavimo, kuriame analogiški viešosios tvarkos pažeidimai traktuojami tik kaip baudžiamieji nusižengimai.

Latvijoje, kaip ir Lietuvoje, viešosios tvarkos pažeidimas gali būti traktuojamas kaip administracinis nusižengimas arba nusikaltimas, tačiau tiek administracinėje, tiek baudžiamojoje teisėje, skirtingai nei Lietuvoje, numatytos kvalifikuotos (didesnio pavojaus) šios veikos sudėtyse.

Tuo tarpu Estijos teisėje apskritai neegzistuoja administracinio nusižengimo samprata, todėl viešosios tvarkos pažeidimas traktuojamas kaip (baudžiamasis) nusižengimas arba kaip nusikalstama veika.

Lyginant Lietuvą su Estija, Latvija, Lenkija galima pastebėti, jog už mažiau pavojingus viešosios tvarkos pažeidimus įstatymai šiose šalyse numato griežtesnes pinigines sankcijas, tačiau Lietuvos BK įtvirtintas baudų už nesunkius nusikaltimus režis numato kur kas griežtesnių piniginių sankcijų galimybę už nusikalstamą viešosios tvarkos pažeidimą.

Airija

Baudžiamąją atsakomybę už viešosios tvarkos pažeidimus Airijoje numato 1994 m. baudžiamosios justicijos (viešosios tvarkos) įstatymas¹. 5 straipsnyje įtvirtinta atsakomybė už nederamą elgesį viešojoje vietoje. Toks elgesys apibrėžiamas kaip bet koks neprotingas elgesys, kuris, atsižvelgiant į visas aplinkybes, gali rimtai įžeisti aplinkinius ar sukelti jų susierzinimą. Ši veika užtraukia baudą nuo 140 iki 1 000 EUR (D kategorijos bauda). Fiksuota 140 EUR bauda taikoma, jeigu pažeidėjas nesipriešina policijai, neatsisako pateikti savo tapatybę, ir policija nusprendžia nepradėti ikiteisminio tyrimo, o tik skirti baudą vietoje². 5 straipsnio norma numato, kad už šią veiką asmuo baudžiamas tik jeigu veika padaroma nuo 12 valandos nakties iki 7 valandos ryto arba bet kuriuo paros metu, jeigu asmuo veikos nenutraukia pareikalavus policijos pareigūnui. Galiausiai, jeigu asmuo sulaikytas už nederamą elgesį atsisako policijai pateikti savo tapatybę, jis gali būti suimtas ir nuteistas už nesunkų nusikaltimą, už kurį gresia iki 2 500 EUR bauda (C kategorijos bauda).

To paties įstatymo 6 straipsnis numato baudžiamąją atsakomybę už grėsmingą, užgaulų ar įžeidžiantį elgesį viešojoje vietoje, siekiant sutrikdyti visuomenės rimtį, arba tokiu neapgalvotu elgesiu sukeliant pavojų visuomenės rimčiai. Už šią veiką numatyta iki 1 000 EUR bauda arba laisvės atėmimas iki 3 mėn. (gali būti taikomos abi sankcijos).

Čekija

Baudžiamajame kodekse įtvirtinta atsakomybė už chuliganizmą. Ši veika apibrėžiama kaip itin nepadorus elgesys ar viešosios tvarkos pažeidimas, kai viešojoje vietoje užpuolamas kitas asmuo, išniekinamas kapas, istorijos ar kultūros paminklas, šiurkščiai trukdoma organizuoti ar vykti sporto renginiui, kitiems viešiesiems susirinkimams ar ceremonijoms (358 str.). Už šią veiką numatyta bauda, viešieji darbai arba laisvės atėmimas iki 2 m.

Kaltininkas, padaręs šią veiką pakartotinai arba organizuotoje grupėje, baudžiamas bauda, viešaisiais darbais arba laisvės atėmimu iki 3 m.

Piniginės baudos pagal Baudžiamąjį kodeksą apskaičiuojamos pagal dienos normas. Baudos dydis turi būti nuo 20 iki 730 dienos normų (68 str. 1 d.). Spręsdama dėl dienos normų skaičiaus, teismas atsižvelgia į padarytos nusikalstamos veikos pobūdį ir sunkumą.

Vienos dienos normos dydis turi būti ne mažesnis kaip 100 CZK ir ne didesnis kaip 50 000 CZK (vienos dienos normos dydis turi būti ne mažesnis kaip 100 CZK (4 EUR) ir ne didesnis kaip 50 000 CZK (2 000 EUR) (68 str. 2 d.) (68 str. 2 d.). Vienos dienos normos dydį teismas nustato atsižvelgdamas į kaltininko asmenines ir turtines aplinkybes. Paprastai vertinamos vidutinės grynosios pajamos, kurias kaltininkas gauna arba galėtų gauti per vieną dieną (68 str. 3 d.).

¹ Criminal Justice (Public Order) Act 1994: <https://revisedacts.lawreform.ie/eli/1994/act/2/revised/en/html#SEC5>

² Public order offences: <https://www.citizensinformation.ie/en/justice/criminal-law/criminal-offences/public-order-offences-in-ireland/>

Estija

Estijos teisės sistemoje neegzistuoja administracinio nusižengimo samprata, o visi teisės pažeidimai skirstomi į nusižengimus (angl. *misdeamours*) ir nusikalstamas veikas. Nusižengimai nėra administracinės teisės dalis, bet priklauso baudžiamosios teisės sričiai, kaip ir nusikalstamos veikos³. Pagal Baudžiamąjį kodeksą⁴, už nusižengimus gali būti skiriama tik baudos arba arešto (arba teisės vairuoti atėmimo, jei pažeidžiamos kelių eismo taisyklės) sankcijos (47–48¹ str.). Arešto bausmės trukmė Estijoje yra nuo 1 iki 30 d. (nepilnamečiams iki 10 d.). Nuteisti asmenį už nusikalstamą veiką turi teisę tik teismas, tačiau sankcijas už nusižengimus gali skirti ir neteisminės institucijos (pvz., policija), išskyrus arešto bausmę. Baudos už nusižengimus Baudžiamajame kodekse apibrėžiamos baudos vienetais – nuo 2025 m. sausio 1 d. vieneto reikšmė padidinta nuo 4 iki 8 EUR (47 str. 1 d.).

Estijos Baudžiamasis kodeksas numato atsakomybę už viešosios tvarkos pažeidimą tiek kaip nusižengimą (262 str.), tiek ir kaip nusikaltimą (263 str.). Pagal 262 straipsnį, bendrųjų elgesio viešose vietose reikalavimų pažeidimas užtraukia baudą iki vieno šimto baudos vienetų (800 EUR) arba areštą (262 str. 1 d.). Už šią veiką atsakomybė taip pat numatyta juridiniams asmenims – bauda iki 2 000 EUR (262 str. 2 d.)

263 straipsnis numato atsakomybę už sunkesnę viešosios tvarkos pažeidimą. Ši veika apibrėžiama kaip bendrųjų elgesio viešosiose vietose reikalavimų pažeidimas, jeigu tokia veika buvo padaryta:

- 1) panaudojant smurtą;
- 2) grasinant ginklu ar kitu objektu, naudojamu kaip ginklas, sprogstamuoju įtaisu ar sprogstamąja medžiaga;

Už šią veiką numatoma piniginė bauda arba laisvės atėmimas iki 5 m. (263 str. 1 d.). Už šią veiką, jeigu ją padarė juridinis asmuo, numatyta piniginė bauda (263 str. 2 d.).

Už nusikalstamą veiką skiriamos piniginės sankcijos, skirtingai nei nusižengimų atveju, apskaičiuojamas ne pagal baudos vienetus, o pagal piniginės bausmės dienos normą. Pagal Baudžiamąjį kodeksą, teismas kaltininkui gali skirti nuo 30 iki 500 dienos normų piniginę bausmę (44 str. 1 d.). Dienos normą teismas apskaičiuoja atsižvelgdamas į pažeidėjo vidutinės dienos pajamas. Teismas gali sumažinti dienos normą dėl ypatingų aplinkybių arba padidinti, atsižvelgdamas į kaltininko pragyvenimo lygį. Dienos norma negali būti mažesnė už minimalią dienos normą – 10 EUR (44 str. 2 d.). Pritaikius šią normą piniginė bausmė varijuoja nuo 300 iki 5 000 EUR.

Jungtinė Karalystė (JK)

Baudžiamąją atsakomybę už viešosios tvarkos pažeidimus reglamentuoja 1986 m. Viešosios tvarkos įstatymas⁵ (angl. *Public Order Act 1986*). Šiame akte kriminalizuotos 5 veikos:

- 1) riaušės (angl. *riot*);
- 2) smurtiniai neramumai (angl. *violent disorder*);
- 3) agresyvus (baimę keliantis) elgesys (angl. *affray*);
- 4) baimės ar smurto provokavimas (angl. *fear of provocation of violence*);
- 5) tyčinis kibimas, rimties ar ramybės trikdymas (angl. *intentional harassment, alarm or distress*);
- 6) kibimas, rimties ar ramybės trikdymas (angl. *harassment, alarm or distress*).

Riaušės ir smurtiniai neramumai yra grupėje atliekamos nusikalstamos veikos, susijusios su smurto panaudojimu ar grasinimu jį panaudoti viešoje vietoje, sukeliant aplinkiniams baimę dėl savo saugumo. Šio darbo kontekste aktualesnės 2–6 punktuose apibrėžtos veikos.

³ A *misdeamour*: <https://www.eesti.ee/eraisik/en/artikkel/legal-advice/crime-and-punishments/a-misdemeanour>

⁴ Penal Code: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/522012015002/consolide/current>

⁵ Public Order Act 1986: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/64/part/I?view=plain>

Agresyvus elgesys reiškia, kad kaltininkas atlieka neteisėtus smurtinius veiksmus ar grasina juos atlikti prieš kitą asmenį ir tokiu elgesiu sukelia pagrįstą baimę kitiems asmenims dėl savo saugumo. Įstatyme nurodoma, kad ši veika negali būti įvykdoma tik žodžiais – kad būtų konstatuotas agresyvus kaltininko elgesys būtina nustatyti ir atitinkamus veiksmus.

Už šią veiką kaltininkui, nuteistam prisiekusiųjų teismo kaltinamuoju aktu, gresia laisvės atėmimo iki 3 m. bausmė arba bauda, arba, nuteistam sutrumpinto proceso tvarka (angl. *summary conviction*), ne ilgesnė kaip 6 mėn. laisvės atėmimo bausmė arba bauda. Šiuo atveju baudos dydis nėra apibrėžiamas įstatymu, ją parenka teismas.

Baimės ar smurto provokavimas yra apibrėžiamas kaip veika, kuria kaltininkas, turi tikslą priversti kitą asmenį manyti, kad prieš jį ar kitą asmenį gali būti nedelsiant panaudotas neteisėtas smurtas, arba paskatinti kitą asmenį nedelsiant panaudoti neteisėtą smurtą baiminantis dėl savo saugumo, arba tikintis kitaip išprovokuoti smurtą. Ši veikia gali būti atliekama dviem būdais:

1) naudojant kito asmens atžvilgiu grasinančius, įžeidžiančius ar užgaulius žodžius ar atitinkamai elgiantis;

2) demonstruojant kitam asmeniui bet kokius grasinančius, įžeidžiančius ar užgaulius užrašus, ženklus ar kitokius vaizdus.

Už šią veiką kaltininkas baudžiamas laisvės atėmimu iki 6 mėn. arba bauda.

Tyčinis kibimas, rimties ar ramybės trikdymas suprantamas kaip kito asmens atžvilgiu, siekiant sukelti jo nepasitenkinimą, vartojami grasinantys, įžeidūs ar užgaulūs žodžiai arba nederamas elgesys. Ši veika taip pat gali būti atliekama kitiems asmenims demonstruojant grasinančius, įžeidžiančius ar užgaulius užrašus, ženklus ar kitokius vaizdus. Už šią veiką kaltininkas baudžiamas laisvės atėmimu iki 6 mėn. arba bauda.

Kibimas, rimties ar ramybės trikdymas apibrėžiamas kaip veika, kai girdint ar matant kitam asmeniui vartojami grasinantys, įžeidžiantys ar užgaulūs žodžiai ar elgiamasi kitaip nederamai, jeigu tokia veikia gali sukelti kito žmogaus nepasitenkinimą. Ši veika apima ir bet kokių grasinančių įžeidžiančių ar užgaulių užrašų, ženklų ar kitokių vaizdų demonstravimą kitiems žmonės matant. Už šią veiką kaltininkas baudžiamas bauda iki 1 000 GBP (1 200 EUR). Tai yra mažiausiai pavojingas viešosios tvarkos pažeidimas.

Latvija

Administracinę atsakomybę už viešosios tvarkos pažeidimus reglamentuoja Administracinių nuobaudų už administravimo, viešosios tvarkos ir valstybinės kalbos vartojimo pažeidimus įstatymas⁶. Baudų dydžiai apibrėžiami baudos vienetais – vienetas atitinka 5 EUR.

Įstatymo 11 straipsnyje nustatyta, kad už viešosios tvarkos sutrikdymą, pažeidžiant visuotinai priimtus elgesio standartus ir sutrikdant visuomenės rimtį, įstaigos, prekybos vietos ar kitos institucijos darbą arba keliant grėsmę savo ar kitų asmenų saugumui, numatytas įspėjimas arba bauda iki 100 baudos vienetų (500 EUR) fiziniam asmeniui, o juridiniam asmeniui – iki 1 000 baudos vienetų (5 000 EUR) (11 str. 1 d.).

Už viešosios tvarkos sutrikdymą orlaivyje, pažeidžiant visuotinai priimtus elgesio standartus arba keliant grėsmę savo ar kitų asmenų saugumui, arba nevykdant orlaivio įgulos narių nurodymų, numatyta nuo 30 iki 140 baudos vienetų bauda (150–700 EUR) (11 str. 2 d.).

Už viešosios tvarkos sutrikdymą, padarytą karių ar komunistinio teroro aukų atminimo vietoje arba prie paminklo, numatyta bauda nuo 56 iki 280 baudos vienetų (280–1400 EUR).

Įstatymo 11¹ straipsnis taip pat numato administracinę atsakomybę už agresyvų elgesį prieš kitus asmenis, trikdantį jų ramybę ir pasireiškiantį šiais būdais:

1) grasinimais pakenkti asmens ar jo artimųjų sveikatai ar lytinei neliečiamybei, jeigu buvo pagrindas baimintis, kad tokie grasinimai gali būti įvykdyti;

⁶ Administratīvo sodu likums par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā: <https://likumi.lv/ta/id/314808-administrativo-sodu-likums-par-parkapumiem-parvaldes-sabiedriskas-kartibas-un-valsts-valodas-lietosanas-joma>

2) grasinimais turiniams interesams, jeigu buvo pagrindas baimintis, kad tokie grasinimai gali būti įvykdyti;

3) įkyriu asmens persekiojimu, pasireiškiančiu nepageidaujamu stebėjimu arba nepageidaujamu, įkyriu ir trukdančiu bendravimu su tuo asmeniu.

Ši veika užtraukia baudą nuo 14 iki 100 baudos vienetų (70–500 EUR).

Baudžiamoji atsakomybė Latvijoje numatyta už chuliganizmo veiką, kuri galėtų būti gretinama Lietuvos BK apibrėžtam viešosios tvarkos pažeidimui. Latvijos Baudžiamojo įstatymo⁷ 231 straipsnis chuliganizmą apibrėžia kaip šiurkštų viešosios tvarkos sutrikdymą, pasireiškiantį akivaizdžia nepagarba visuomenei arba įžūlumu, visuotinai priimtų elgesio normų nepaisymu ir asmenų rimties, įstaigų, įmonių ar organizacijų darbo trikdimu. Už šią veiką numatyta bausmė – laisvės atėmimas iki 2 m., areštas, laisvės apribojimas, viešieji darbai arba bauda (231 str. 1 d.).

Griežtesnė sankcija numatyta asmenims už chuliganizmą, jeigu (231 str. 2 d.):

1) veikta grupėje;

2) tai susiję su nukentėjusiojo kūno sužalojimu, turto sugadinimu ar sunaikinimu;

3) vykdant veiką pasipriešinta viešosios valdžios pareigūnams ar asmenims, kurie veikė siekdami užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimui;

4) veika padaryta naudojant ginklą ar kitus daiktus, kuriais galima sužaloti kūną.

Už tai numatyta bausmė – laisvės atėmimas iki 5 m., areštas, laisvės apribojimas, viešieji darbai arba bauda.

Arešto bausmės trukmė, pagal Latvijos Baudžiamąjį įstatymą, yra nuo 15 d. iki 3 mėn. (7 str. 2 d.).

Lenkija

Viešosios tvarkos pažeidimai kriminalizuoti Lenkijos Nusizengimų kodekse⁸ (lenk. *Kodeks wykroczeń*) – baudžiamajame įstatyme, kuris reglamentuoja smulkias nusikalstamas veikas ir numato baudžiamąją atsakomybę už jas. Šios veikos galėtų būti gretinamos su Lietuvos BK įtvirtintais baudžiamaisiais nusizengimais – mažiausio pavojingumo nusikalstamomis veikomis, už kurias numatomos su laisvės atėmimu nesusijusios bausmės, išskyrus areštą.

Atsakomybė už viešosios tvarkos pažeidimus numatyta Nusizengimų kodekso XVI skyriuje (140–142 str.). 141 straipsnyje nurodoma, kad asmuo, viešojoje vietoje įvykdęs nederamus veiksmus (lenk. *nieobyczajny wybryk*), baudžiamas areštu, laisvės apribojimu, bauda iki 1 500 PLN (350 EUR) arba įspėjimu. Pastebėtina, kad arešto bausmės trukmė skiriasi nuo Lietuvos – pagal Lenkijos Nusizengimų kodeksą ji yra nuo 5 iki 30 parų (19 str.). Nusizengimų kodekse įtvirtintas laisvės apribojimo institutas taip pat skiriasi nuo Lietuvos BK apibrėžto laisvės apribojimo: Lenkijos atveju nustatyta fiksuota šios bausmės trukmė – 1 mėn. – bei įpareigojimas nuteistajam šiuo laikotarpiu atlikti neatlygintą, prižiūrimą darbą, susijusį su socialiniais tikslais (20 str.).

Pats Nusizengimų kodeksas nepateikia nederamų veiksmų apibrėžimo. Vis dėlto, šią problemą Lenkijos teisės mokslininkai analizuoja Kodekso komentare, kuriame nurodoma, kad nederami veiksmai gali būti suprantami kaip elgesys, kuriuo nepaisomos visuotinai priimtinos socialinio sambūvio taisyklės ir toks elgesys gali sukelti neigiamą vidutinio proto žmogaus reakciją⁹.

Nusizengimų kodekso 141 straipsnis numato baudžiamąją atsakomybę už necenzūrinių žodžių vartojimą viešojoje vietoje – ši veika užtraukia laisvės apribojimą, baudą iki 1 500 PLN (350 EUR) arba įspėjimą.

Nusizengimų kodekso 142 straipsnis numato baudžiamąją atsakomybę už „atkaklų, įtaigų ar kitaip pažeidžiantį viešąją tvarką“ siūlymą kitam asmeniui su pažeidėju vykdyti nederamus veiksmus,

⁷ *Krimināllikums*: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

⁸ *Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń*:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19710120114>

⁹ *Kodeks wykroczeń. Komentarz*: <https://www.profinfo.pl/sklep/kodeks-wykroczen-komentarz,114122.html>

turint tikslą gauti turtinės naudos. Ši veika užtraukia areštą, laisvės apribojimą arba baudą (jos dydis šioje normoje neapibrėžiamas). Kodekso 24 straipsnyje nurodyta, kad jeigu nenustatyta kitaip, skiriamos baudos dydis gali būti nuo 20 iki 5 000 PLN (5–1 200 EUR). Skiriant baudą atsižvelgiama į kaltininko pajamas, asmenines ir šeimynines aplinkybes, turtinę padėtį ir darbingumą (24 str. 3 d.). Jeigu už nusikalstamą veiką, padarytą siekiant turtinės naudos, skiriama arešto bausmė, papildomai skiriama ir bauda, nebent skirti baudą būtų netikslinga (24 str. 2 d.).

Slovakija

Slovakijos Baudžiamasis kodeksas¹⁰ numato atsakomybę už chuliganizmą. Ši veika pasireiškia žodžiais ar veiksmais, viešoje vietoje pasielgiant itin nepadoriai ar pažeidžiant viešąją tvarką, jeigu tai pasireiškia (364 str.):

- 1) kito asmens užpuolimu;
- 2) išniekinant valstybinį simbolį;
- 3) išniekinant istorijos ar kultūros paminklą;
- 4) šiurkščiai trikdant viešo renginio eigą, naudojant pirotechnikos gaminius, gadinant sporto rungtynių vietų inventorių, mėtant pavojingus daiktus į sporto rungtynių aikštę ar kitą vietą, kurioje vyksta renginys;

5) viešai lytiškai santykiaujant, užsiimant seksualiniu ekshibicionizmu ar kita patologine seksualine veikla;

Už šią veiką kaltininkas baudžiamas bauda, viešaisiais darbais arba laisvės atėmimu iki 3 m. Be to, įtvirtintos ir kvalifikuotos chuliganizmo veikos sudėtys:

- 1) veika atliekama turint specialių motyvų;
- 2) veika atliekama ypatingai įžūliu būdu;
- 3) veika atliekama prieš pažeidžiamą asmenį;
- 4) veika atliekama matant nepilnamečiams asmenims;
- 5) kaltininkas pakartotinai nuteisiamas dėl tokios pat ar panašios veikos.

Šiuo atveju taikoma laisvės atėmimo nuo 6 mėn. iki 3 m. bausmė.

Pagal Baudžiamąjį kodeksą, už nusikalstamas veikas teismas gali skirti piniginę baudą nuo 160 EUR iki 3 000 000 EUR (56 str.). Skirdamas baudą teismas atsižvelgia į nusikalstamos veikos sunkumą, kaltininko turtinę ir asmeninę padėtį.

Suomija

Už viešosios tvarkos pažeidimus, kurie nesukelia didelės grėsmės viešajam saugumui, Suomijoje numatyta administracinė atsakomybė. Tai reglamentuoja Viešojo saugumo įstatymas¹¹, kuriame nurodyta, kad draudžiama trikdyti viešąją tvarką ar kelti pavojų visuomenės saugumui (3 str.):

- 1) triukšmaujant ar kitaip trikdant visuomenės rimtį;
- 2) pakartotinai demonstruojant grasinančius gestus, atliekant agresyvius judesius, vartojant žodinius grasinimus ar kitokiu panašiu grėsmingu elgesiu, galinčiu sukelti aplinkiniams baimę;
- 3) šaudant ar mėtant daiktus, ar kitu panašiu būdu.

Nurodyti veiksmai taip pat draudžiami ne viešoje vietoje, jei tokių veiksmų pasekmės pasireiškia viešoje vietoje.

Už viešosios tvarkos pažeidimą taikoma fiksuotos baudos sankcija, kurios dydis apibrėžtas Baudų įstatyme¹² – 70 EUR (14 str. 1 p.).

¹⁰ *Trestný zákon*: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>

¹¹ *Järjestyslaki*: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

¹² *Laki rikesakrikorikkomuksista*: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160986>

Baudžiamoji atsakomybė, pagal Suomijos Baudžiamąjį kodeksą¹³, taikoma tik už sunkius viešosios tvarkos pažeidimus, apibrėžtus 17 skyriuje, tokius kaip: viešas kurstymas įvykdyti nusikalstamą veiką, riaušės, pasipriešinimas tvarką prižiūrinčiam asmeniui (pavyzdžiui, viešojo transporto bilietai kontrolieriui ar privačiam apsaugininkui), kapų išniekinimas, viešas tikinčiųjų jausmų įžeidimas ir kt.

Švedija

Nusikalstamos veikos prieš viešąją tvarką reglamentuotos Švedijos Baudžiamojo kodekso¹⁴ 16 skyriuje. Šio skyriaus 16 straipsnyje nurodoma, kad tas, kas viešoje vietoje triukšmavo ar kitokiu būdu elgėsi taip, kad tai galėtų sukelti visuomenės pasipiktinimą, yra kaltas dėl viešosios tvarkos pažeidimo ir jam skiriama fiksuota bauda.

Baudos sankciją reglamentuoja Baudžiamojo kodekso 25 skyrius. Šio skyriaus 3 straipsnyje nurodoma, kad fiksuotos baudos dydis yra nuo 200 SEK iki 4 000 SEK (17–350 EUR). Pagal 6 straipsnį, jeigu skiriama subendrinta fiksuota bauda už kelias nusikalstamas veikas, jos dydis gali būti iki 10 000 SEK (870 EUR).

Vengrija

Pagal Baudžiamąjį kodeksą¹⁵, Vengrijoje numatyta atsakomybė už chuliganizmą, kuris apibrėžiamas kaip „provokuojančiai asocialus, smurtinis elgesys, galintis bauginti ar kelti nerimą aplinkiniams, jeigu nėra padarytas sunkesnis nusikaltimas“. Už šią veiką numatyta bauda, viešieji darbai arba laisvės atėmimas iki 2 m. (339 str. 1 d.)

Kodeksas taip pat numato kvalifikuotas šios veikos sudėtis, už kurias numatytas laisvės atėmimas iki 3 m. Tai apima atvejus, kai (339 str. 2 d.):

- 1) veika įvykdyta grupėje;
- 2) padarytas rimtas viešosios tvarkos pažeidimas;
- 3) buvo panaudotas ginklas;
- 4) veika padaryta viešame renginyje.

Pagal Baudžiamąjį kodeksą baudos dydis apskaičiuojamas pagal dienos normą. Dienos normos dydis nustatomas teismo sprendimu, tačiau yra ne mažesnis nei 1 300 HUF (3 EUR) ir ne didesnis nei 650 000 HUF (1 600 EUR). Nustatydamas dienos normos dydį, teismas atsižvelgia į kaltininko turtinę padėtį, pajamas, gyvenimo būdą ir asmenines aplinkybes.

Pagal Baudžiamąjį kodeksą skiriamos baudos dydis yra ne mažesnis nei 30 ir ne didesnis nei 540 dienos normų (50 str. 3 d.). Nustatydamas dienos normų skaičių teismas atsižvelgia į objektyvų nusikalstamos veikos sunkumą.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus vyr. specialistas Šarūnas Legatas

Tel. (0 5) 209 6174, el. p. sarunas.legatas@lrs.lt

¹³ Rikoslaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L17>

¹⁴ Brottsbalk (1962:700): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K16

¹⁵ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025